

Adriana Gurău

Soarele cenușiu al dimineții

E I K O N

București, 2017

Cuprins

Capitolul 1. 3 iunie 2008	7
Capitolul 2. 22 Aprilie 1990	26
Capitolul 3. 4 iunie 2008	40
Capitolul 4. 24 Aprilie 1990	55
Capitolul 5. 5 iunie 2008	73
Capitolul 6. 7 Mai 1990	89
Capitolul 7. 6 iunie 2008	102
Capitolul 8. 11 mai 1990	117
Capitolul 9. 9 iunie 2008	130
Capitolul 10. 15 Mai 1990	144
Capitolul 11. 10 iunie 2008	158
Capitolul 12. 18 Mai 1990	176
Capitolul 13. 11 iunie 2008	190
Capitolul 14. 22 Mai 1990	203
Capitolul 15. 12 iunie 2008	216
Capitolul 16. 12 iunie 1990	231
Capitolul 17. 13 iunie 2008	245

Capitolul 18. <i>13 iunie 1990</i>	257
Capitolul 19. <i>14 iunie 2008</i>	270
Capitolul 20. <i>14 iunie 1990</i>	289
Capitolul 21. <i>15 iunie 2008</i>	303
Capitolul 22. <i>14 Iunie 1990</i>	310
Capitolul 23. <i>14 iunie 2008</i>	326
Capitolul 24. <i>3 iulie 1990</i>	342
Capitolul 25. <i>21 iunie 2008</i>	351

Aceasta este o operă de ficțiune. Cu excepția evenimentelor și a personajelor istorice, orice asemănare cu situații sau persoane reale este pur întâmplătoare.

Capitolul 1

3 Iunie 2008

Lui Paul, orașul i se părea schimbat. Nu-i simțea pulsul. Îl privea din mașina care-i aducea de la cimitir, pe el, pe Rodica și pe Adi. Erau locuri pe lângă care trecuse poate, de sute de ori până să emigreze, iar acum avea senzația că nimic nu-i mai aparținea. Își dădu seama că privea orașul cu ochii unui străin. Cândva parcul acesta îi aparținuse. Când era mic, taică-său îl lua duminica la plimbare prin Cișmigiu. Pe vremea când încă nu locuiau în spatele Ateneului, trebuiau să schimbe două tramvaie ca să ajungă în parc. Maică-sa îi bombănea mereu că întârziu prea mult: de ce nu se duceau în parcul Tineretului? În copilărie, acel parc fusese doar o întindere de alei străjuită de pomi tineri, fără niciun pic de umbră. Cișmigiuul însă, era altceva. Avea un labirint de alei și copaci în spatele cărora se putea ascunde când juca pititea. Se juca destul de des, cu copiii de la bloc, după ce s-au mutat în apartamentul de pe strada Nicolae Golescu. Mergea la școala generală din spatele Pieții Amzei, iar vara, când nu era la țară, în Vrancea, și-o petrecea în Cișmigiu.

Rodica îl întrebă la ce se gândea. Doliul și ochii plânși o făceau să pară cu zece ani mai în vârstă, deși era numai cu doi ani mai mare ca Paul. Bătrânului îi plăcuseră mereu tinerelele. Cât fusese Paul mic, amantele lui taică-său îl ciupeau de obraz pe stradă. Întotdeauna îi spunea că erau colege de serviciu.

Poate că erau; n-avea de unde să știe. Când crescuse, nu mai suportase s-o vadă pe mamă-sa răspunzându-le la telefon sau plângînd noaptea când bătrînul întîrzia cine știe pe unde. Uneori răspundea chiar el și, oricărei voci de femeie care întrebă de Doru, îi spunea că era plecat în deplasare. Mai târziu începuse să le spună că acesta nu mai locuia acolo, că se mutase, sau că greșiseră numărul. Nu-i păsa ce încurcături îi producea bătrînului. Tatăl lui fusese un afemeiat. Nu știa cum de suportase maică-sa totul, nopțile pierdute, telefoanele, pipițele care-l căutau acasă. Până când se mutase la Rodica, în primăvara lui 1990, când Paul era în ultimul an de facultate, i se păruse că taică-său luase totul ca pe-o joacă; asta era felul lui de-a fi și pace. Maică-sa părea să se fi împăcat de mult cu ideea, însă voia să știe totul și-i plăcea să-i dejoace planurile.

Paul își dresе glasul:

– La tata.

Cât de mult o urăse pe femeia asta! Până să se mute la ea, se afișaseră peste tot împreună. O cunoștea tot Comitetul Central al UTC și nu de puține ori fusese luat deoparte de șefi și sfătuit s-o lase mai moale. Uita unde lucra? Lui taică-său nu-i păsase. Vorbea fluent cinci limbi străine; rușii, arabii și chinezii îl îndrăgeau. Ar fi fost de mult concediat dacă străinii nu l-ar fi îndrăgit atât. În special rușii, care îl cereau mereu pe el să traducă. Nu era delegație străină la care să nu fi fost prezent. Era convins că excentricitățile lui erau binecunoscute până sus de tot, în conducerea statului. Și cu toate acestea, nu intrase niciodată în Partid. Îl bătuseră pe umăr diverși, îi spusese de la obraz, „Nea Doru, e cazul să intri și dumneata în Partid, dă-o în mă-sa de treabă, nu știi unde lucrezi?” Cumva însă problema fusese mereu amânată și nu se materializase nicicând. Băutura și femeile fuseseră

viciile lui. Chiar după o sticlă de vin, însă, era în stare să poarte o conversație decentă în oricare dintre limbile pe care le știa, ba chiar să cânte și să spună glume. Întotdeauna fusese sufletul oricărei petreceri. Când era vorba de muncă, devenea brusc conștiincios și tipicar. Felul lui de-a fi îi adusese mulți prieteni dar și multe antipatii din partea colegilor.

– Mai rar un om ca el, nu-i așa, îi răspunse Rodica, aruncîndu-i o privire piezișă.

Adi tăcea pe bancheta din spate. Paul nu știa exact câți ani avea puștiul. Probabil că era în clasa a șaptea sau a opta. Îl cunoscuse cu o zi înainte, când sunase la ușa Rodicăi. Adi se născuse după plecarea lui Paul în Statele Unite, așa că nu se văzuseră niciodată. De altfel, băiatul asculta muzică în căști și nu scosese un cuvânt în timpul înmormântării. Nu arăta niciun fel de emoție. Rudele din partea tatălui începuseră deja să vorbească, indicîndu-i discret pe cei doi frați vitregi care se cunoscuseră de abia la înmormântare. Între ei era o diferență de douăzeci și șase de ani. „O viață de om”, gândise Paul. „Puteam să-i fiu tată dacă mă însuram în facultate”. Același diferență de vîrstă fusese între taică-său și Rodica.

Mai aveau vreo jumătate de oră până în Berceni și dintr-o dată, atmosfera deveni apăsătoare.

– Unde lucrezi acum? o întrebă. Ea știa totul despre Paul. Îl descusese de cum ajunsese. Nici nu intrase bine în casă și trebuise să-i spună unde lucra, pe ce poziție era angajat, unde locuia, dacă era însurat și dacă avea copii. Din primele cinci minute trebuise să scoată portofelul și să-i arate fotografiile cu nevasta și fiul. „Doru a fost atât de mîndru că te-ai căsătorit cu o arăboaică”, îi spusese. „Dintre toate limbile pe care le știa, araba a fost preferata lui.”

Se abținuse cu greu să nu comenteze. Călătoria de zece

ore își pusese amprenta asupra lui. În plus, nu-l mai văzuse pe taică-său de optsprezece ani și pe aeroport, la plecare, situația fusese cam încordată. Pe vremea aceea Rodica era doar amanta oficială. Nu divorțase încă.

Bătrânul avea strategia lui; vrăjea femeile, le făcea complimente și mici cadouri, se culca cu ele și rămâneau prieteni. Rar când avea o relație de lungă durată. Îi explicase toate astea o dată, în Cișmigiu, când Paul era în ultimul an de facultate și se întâlneau ca să-i dea bani. În copilărie, parcul fusese o sursă permanentă de distracție, iar în studenție ajunsese locul favorit unde se întâlnea cu taică-său să-i dea banii de cheltuielă. Fumau grăbiți câte un Carpați – deși bătrânului îi plăceau și țigările occidentale și avea întotdeauna o rezervă la birou – schimbau câteva impresii și se despărțeau. Taică-său se întorcea înapoi la serviciu, iar el lua troleul până în Grozăvești, apoi mergea pe jos pe cheiul Dâmboviței, până în Regie.

– Sunt secretară la o editură, îi răspunse Rodica. Doru, Dumnezeu să-l ierte, a pus o vorbă bună pentru mine.

Vru să-i răspundă ceva, însă i se închideau ochii. Era foarte obosit. Sosise cu o seară înainte, însă nu putuse să se odihnească. A doua zi, Rodica îl duse direct la biserică și apoi la cimitir. Mulțimea îl obosise. Nu-și dorise decât să ajungă acasă și să doarmă. Cu toții veniseră să-i prezinte condoleanțe și profitaseră de ocazie să-l întrebe cum se descurcase și cum era America. Remarcase că, dintre foștii colegi de serviciu ai bătrânului, cei care nu ieșiseră încă la pensie, arătau prosperi: fie aveau firmele lor, fie intraseră în politică. Își spuse că plecase la timp din țară. În cele din urmă îi șopti Rodicăi că era foarte obosit și nu dorea să mai meargă la restaurant.

I-a răspuns surprinsă, întorcându-se către el:

– Cum se poate așa ceva, Paul?

Vorbea repede, încercând să-i trezească sentimentul de vinovăție. Făcuse atâta drum ca să vină la înmormântare! Nu se putea să lipsească de la masa de după, așa cum cerea tradiția. Avea să fie toată familia acolo. Ce aveau să zică? Trebuiau să fie cu toții; frații trebuiau să fie împreună; altfel ce aveau să zică rudele?

Nu și-o amintea să-i pese atât de obiceiuri și de ce zicea familia. Teoria ei despre frați i se părea stranie. Adi era fratele lui vitreg, însă nu avea nimic în comun cu el decât ADN-ul tatălui. Se gândi să-l întrebe dacă bătrânul îl duse și pe el în Cișmigiu în copilărie și dacă, în general, fusese un tată bun, însă se abținu. Adi era un adolescent slab, plin de coșuri, care răspundea monosilabic și semăna la chip cu maică-sa. Numai ochii căprui și părul creț erau ale bătrânului. „Oare la fel de nătâng arătam și eu pe vremea aceea?” se întrebă Paul, trecându-și mâna prin părul în care onduleurile din tinerețe făcuseră loc unei frunți înalte, ce amenința să devină chelie. Îi veni s-o trimită la plimbare pe Rodica și discursurile ei moralizatoare. Cine era ea să-i țină prelegeri despre ce se cădea sau nu? Nimeni nu-l forțase niciodată să facă ceva numai pentru că așa se cădea. Femeia ghicise, probabil, din privirea lui că depășise măsura și continuă pe un ton mai blând:

– Bine, dacă așa vrei tu, așa faci, numai că, să știi, toată lumea va fi dezamăgită. Cu toții de abia te așteaptă. Îți dai seama că nu te-au mai văzut de cincisprezece ani.

– Optsprezece, preciză Adi, de pe bancheta din spate.

Intervenția lui îl descumpăni pe Paul, pentru o clipă. Dincolo de aerul ostentativ indiferent, puștiul părea să

asculte cu atenție conversația.

– Sunt foarte obosit, ăsta e adevărul, făcu Paul, simțind oboseala răpunându-l cu fiecare cuvânt. Sunetele ajungeau la el ca filtrate, încetinite, ca prin apă. Totul în jur devenise fluid; își simțea pleoapele grele. Făcea eforturi să stea treaz.

– Ajungem îndată, preciză Rodica, apoi privi tăcută drumul.

Avea o față rotundă, plânsă, iar părul drept, lăsat pe spate avea câteva fire albe. Pe vremuri, îi sucise mințile bătrânului cu tinerețea și proștețimea ei, însă pe Paul nu-l impresionase nici măcar atunci. Era una din acele ființe cu o figură comună, încât era greu să spui dacă erau frumoase sau urâte: una din fizionomiile pe care le uitai imediat ce le vedeai. Bătrânul văzuse însă numai exuberanța și tenul ei diafan, lucruri care îl fascinau în orice femeie tânără. Rodica slăbise, probabil. Hainele păreau cu câteva numere mai mari, iar negrul nu o avantaja deloc. Când o cunoscuse, i se păruse o puștoaică. Îi amintea de una din colegele lui de liceu, căreia nu-i tăcea gura niciodată. La fel și ea, îmbrăcată mereu în culori aprinse sau rochii înflorate, cu buze rujate într-un roșu strident, numai zâmbete și priviri cu subînțeles, îi cucerise pe toți, în primul rând pe taică-său, al cărui birou era pe același palier cu al ei. Secretara fâșneată îi devenise apoi nevastă. Rodica era genul de femeie care își cunoștea clar interesele și nu se lăsa până nu obținea ce dorea. Paul se întrebese de câteva ori dacă bătrânul o înșelase și pe ea, ceea ce era foarte probabil. În atâția ani de căsnicie trebuie că se și certaseră. Deși ea considera că avea întotdeauna dreptate și își argumenta vehement punctele de vedere celor din jur, cu Doru făcea în așa fel încât ideile ei deveneau brusc ale lui, continuând să rămână în ochii lui, o pisicuță inofensivă, în loc de tigroaica pe care o vedeau ceilalți.

Doru ținuse și la prima nevastă, de care continuase să se intereseze pentru tot restul vieții, conform spuselor mătușii Dina. Moartea lui fulgeratoare luase pe toată lumea prin surprindere. Nu suferise niciodată de nimic. Se lăsase de fumat de vreo câțiva ani și luase în greutate, însă reușise să slăbească ulterior. Le cam trăgea la măsca, însă ăsta îi era obiceiul. Odată, într-una din întâlnirile lor din Cișmigiul, Doru îi povestise cum mama adoptivă îl înfășa și-l culca sub pomi, cât era la cosit și, ca să nu plângă, îi dădea să sugă o cârpă înmuiată în țiucă îndoită cu apă. Se învățase astfel cu țiucă de mic și, copil fiind, îi plăcea să tragă câte un păhărel la nunți sau alte ocazii, când i se părea că nu-l vedea nimeni. Oricum nu din cauza asta murise, ci de inimă.

Privirile i se împăienjeau; avea senzația acută că taică-său era prezent. Paul nu fusese niciodată la Rodica acasă. Când îl sunase să-i spună vestea morții, se gândise să stea la hotel cât timp avea să aibă treabă în București, însă ea nici nu voise să audă. „Se poate? S-ar supăra bietul Doru dacă ai face asta. Cum să stai la hotel când ai aici casă?” Nu îndrăznise să-i spună că aceea era, de fapt, casa ei. Adevărul e că nu știa amănunte. Taică-său nu fusese niciodată materialist; cheltuia tot ce câștiga și, când primea o primă își cinstea toți prietenii, în special pe cei de la Direcția a V-a, din clădirea de vizavi, cu care mergea la Lido săptămânal. Jamila, nevasta lui Paul, era lângă el când vorbea cu Rodica. Poate pentru că nu-și cunoscuse socrul, nu părea să fie foarte afectată. Discutaseră despre familia mamei. Nu putea sta la ei? Paul îi spusese că locuiau la țară, într-o comună de munte foarte izolată, lângă Râmnicul Sărat. Nu credea că vreo rudă maternă avea să vină la înmormântare. Relațiile dintre ei se răciseră de-a lungul anilor și în plus aveau vite și gospodării care le ocupau tot

timpul. Trebuia să ia bilet de avion ca să ajungă la timp la înmormântare, apoi cât timp avea de rezolvat probleme în București trebuia să locuiască în capitală. Avea să stea câteva zile în București să se intereseze dacă puteau rezolva problema moștenirii și apoi să se ducă s-o vadă pe maică-sa.

Jamila se ocupase de biletul de avion, îi făcuse bagajul și-l condusese la aeroport. Căzuseră de acord că era bine să stea câteva zile la nevasta lui taică-său: călătoria asta neașteptată le strica bugetul de vacanță; dacă voia să stea la hotel în București, atunci aveau să amâne sejurul în Hawaii pentru anul următor. Înaintea plecării, la cină, îi spusese lui Mathew că-i murise bunicul. Copilul îi privise pe rând și începuse să plângă. Îi luase ceva timp Jamilei să-l facă să înțeleagă că nu era vorba de bunicul Dede, cum îi spunea puștiul tatălui Jamilei, ci bunicul din București, pe care nu-l văzuse niciodată și despre care Paul nu-i povestise mare lucru. Ar fi trebuit s-o sune pe Jamila de îndată ce ajunsese, însă, după aterizare, se trezise toropit, de parcă se răcise într-un labirint, paralizat de gânduri și amintiri, care-l târau tot mai departe, precum curenții de apă pe înotătorii fără experiență. Se întorsese în România după optsprezece ani. În taxiul care îl dusese în Berceni, la Rodica, avusese senzația că el era cel care murise și că toată călătoria era de fapt un vis; o întoarcere într-o lume pe care o părăsise în grabă, pentru că totul i se păruse că se îndrepta spre ruină și în care, totuși, oamenii se încăpățănaseră să meargă înainte. Descoperirea îl șocase, la fel cum în școala generală, constatase că, de fapt, greșelile lui nu mai erau scuzate doar pentru că era copil și nu-și dădea seama; de-acum alții erau cei mai mici, iar el trebuia să devină responsabil. Se maturizase brusc, însă niciodată nu se simțise mai responsabil ca atunci când taică-său se mutase la Rodica.

Bătrânul avusese amante toată viața, însă o relație atât de serioasă, niciodată. Nu conta că nevastă-sa rămăsese gravidă la patruzeci și șase de ani în urma câtorva nopți pe care Doru le petrecuse acasă. Ea se încăpățănase să păstreze copilul, sperând să-și recâștige soțul, chiar dacă el o luase deoparte și-i spusese că Rodica nu era un capriciu, ca celelalte, și că voia să-și petreacă restul vieții cu ea. Atât îi spusese, apoi își făcuse bagajele și plecase. Lui Paul nici măcar nu catadicsise să-i comunice, temându-se probabil de criticile fiului pentru îndrăzneala de a avea o iubită care i-ar fi putut fi fiică. Paul aflase toate astea de la maică-sa, într-unul din week-end-urile când venea acasă ca să-și spele rufe și o vreme fusese atât de nervos încât ar fi fost în stare să se ducă peste ei să le facă scandal, dacă ar fi știut unde locuiau. Se mulțumise să tacă, în felul lui caracteristic, și să se felicite că se mutase la cămin la începutul ultimului an de facultate, invocând criza familială. Prefera să stea cu colegii lui, decât să fie martorul certurilor dintre părinți. De atunci, relația lui cu taică-său se răcise. Se mai vedeau uneori, în parc, mai mult de nevoie, iar acesta începuse să-i dea mai mulți bani, în speranța că relația dintre ei avea să se îmbunătățească. Începuse să-i povestească întâmplări din copilărie, să-i vorbească de rude despre care Paul nu auzise niciodată, de faptul că părinții lui adevărați fuseseră chiaburi care, presimțind că aveau să-și sfârșească zilele în închisoare, își dăduseră copiii – doi băieți – unor familii sărace, dar cinstite, din satele din împrejurimi. Frații crescuseră în medii diferite. Doru fusese un elev sânguincios și de aceea învățătorul din sat insistase pe lângă părinții adoptivi să-l trimită la liceu în București și să stea la internat. Fratele lui de abia terminase liceul și ajunsese lăcătuș mecanic. Când bătrânul aluneca pe panta amintirilor, fiul înceta brusc

conversația, ridicând din umeri și spunându-i că se grăbea. De fapt, lui Paul nu-i mai păsase de taică-său din clipa în care acesta plecase de acasă și se mutase la Rodica. De regulă, lua banii fără să comenteze.

Nu bănuise niciodată că, odată revenit în București, amintirile aveau sa-l copleșească, târându-l în abisul lor, cu furia râurilor ieșite din matcă, ce mătură totul în calea lor. O parte din ființa lui simțea că nu plecase niciodată, o alta își spunea, că, deși după mineriadă totul părea că se năruise și nu întrezărise nicio speranță pentru țara asta, viața își continuase totuși cursul. Făcuse oare o greșală plecând? I-ar fi fost mai bine în România? Pentru o clipă uită de propria familie din Statele Unite și redeveni tânărul de atunci. O siluetă într-o intersecție i se păru că aparține cuiva cunoscut. Întoarse capul pe când mașina demara. În minte îi răsună vocea unchiului Vasile, fratele bun al decedatului, de a cărui existență știuse, dar pe care nu-l întâlnise niciodată. La cimitir, îi prezentase condoleanțe cu o voce gătuită de emoție și când îl îmbrățișase, îi strecurase cu o voce șoptită că Doru fusese informator al securității. Trebuie că lăsase o moștenire importantă; făcuse bine că se întorsese, pentru că nu trebuia să-i lase totul femeii aleia. Văzând uluirea nepotului încercă să îndulcească tonul. Nu știa? Era doar la mintea cocoșului, dacă se gândea o clipă unde lucrase răposatul și la prietenii de băut. Plus că nu fusese niciodată membru de partid: acoperirea perfectă. Nu-și dădea seama? Vocea joasă și dinții stricați ai unchiului Vasile, îi stăruiau în minte, împreună cu uluirea lui la auzul veștii. În drum spre casă însă, își spuse că putea să fie adevărat, cu toate că nu se gândise niciodată la asta. Probabil că acesta era motivul pentru care taică-său nu intrase niciodată în partid. Gândul că taică-său îi spionase pe

alții, probabil colegi de serviciu sau prieteni, și-i turnase apoi securității, nu-i dădea pace. Bătrânul avea toate defectele din lume, însă nu și-l putea imagina drept fals prieten. Oare fuseseră oameni care suferiseră din cauza lui? Dacă povestea unchiului Vasile nu era adevărată? Cine era, de fapt, acest unchi, pe care-l cunoscuse abia acum și de ce-i spusese lucrurile astea? Chiar dacă erau adevărate, de ce-i spusese acum? Ce mai conta? Ce putea el să facă? Ce voia de la el?

Avea să-și caute prietenii. Hotărârea anterioară, de a se ocupa strict de înmormântare, fără să se întâlnească cu nimeni i se păru absurdă. Încet, încet, moleșeala puse stăpânire pe el, făcându-l să se simtă mai puțin stingher. Era orașul lui, la urma urmei. Când se opriră la stop în Piața Sudului, își aminti că în ultimele luni de facultate, taică-său nu-i prea mai dăduse bani, pe motiv că el și tânăra lui nevastă voiau să-și cumpere un apartament.

Când îl cunoscuse pe Doru, Rodica locuia într-o garsonieră moștenită de la bunică-sa, care murise cu câțiva ani înainte. Nu mai fusese măritată. La vreun an sau doi după căsătorie, își cumpăraseră un apartament în Berceni.

– La mama ta când te duci? îl întrerupse din gânduri, cu un aer firesc, de parcă ar fi vorbit de un membru oarecare al familiei.

Paul nu-și făcuse niciun plan încă. Dacă tot era în București ar fi vrut să se intereseze în zilele următoare de situația moștenirii, care, presimțea că avea să-i dea bătaie de cap. Tonul autoritar și puțin condescendent al Rodicăi îi conferea un statut de mamă vitregă, deși erau de-o vârstă.

Se felicită pentru tonul neutru. Poate că Rodica avea dreptate, la urma urmei. Îl făcuse fericit pe taică-său, până în ultima clipă. Asta conta.